

Evaluatie Jeugdbeschermingstafel

Holland Rijnland

Inhoud

Hoofdstuk 1 Inleiding

- 1.1 Aanleiding
- 1.2 Doelstelling en inhoud evaluatie
- 1.3 verantwoording aanpak evaluatie
- 1.4 Leeswijzer

pagina 8 – 10

pagina 8
pagina 8
pagina 9
pagina 9

Hoofdstuk 2 Achtergrondinformatie en cijfers

- 2.1 Inleiding
- 2.2 Melden
- 2.3 Bespreken
- 2.4 Besluiten
- 2.5 Vervolg en evaluatie
- 2.6 Verleningsbesluiten

pagina 11 – 15

pagina 11
pagina 11 – 13
pagina 13
pagina 13 – 14
pagina 14 – 15
pagina 15

Hoofdstuk 3 Functie Jeugdbeschermingstafel

- 3.1 Inleiding
- 3.2 Kaders JBT
- 3.3 Toeleiden naar passende hulp
- 3.4 Eigen kracht ouders
- 3.5 Voorkomen uithuisplaatsingen
- 3.6 Waarborgen continuïteit
- 3.7 Hoe is de functie ervaren?
- 3.8 Conclusies en ervaringen

pagina 16 – 21

pagina 16
pagina 16
pagina 16 – 18
pagina 18
pagina 18 – 19
pagina 19 – 20
Pagina 20
pagina 20 – 21

Hoofdstuk 4 Functioneren Jeugdbeschermingstafel

- 4.1 Inleiding
- 4.2 Voorafgaand aan de tafel
- 4.3 Bespreking aan de tafel
- 4.4 Vervolg
- 4.5 Overige
- 4.6 Conclusies en ervaringen

pagina 23 – 31

pagina 23
pagina 23 – 25
pagina 25 – 26
pagina 26 – 28
pagina 28 – 30
pagina 30 – 31

Bijlage 1 Afkortingen

pagina 32

Bijlage 2 Geraadpleegde deskundigen

pagina 33

Bijlage 3 Geraadpleegde documenten

pagina 34

Conclusies en aanbevelingen

Algemene conclusie

De JBT is een waardevolle schakel binnen de jeugdbeschermingsketen en heeft een duidelijke meerwaarde. De JBT zou daarom in 2019 en de daaropvolgende jaren voortgezet moeten worden.

Functie JBT

Positieve bevindingen

1. De **onafhankelijke en objectieve blik** van de JBT helpt om te kijken of daadwerkelijk alle mogelijkheden in het vrijwillig kader zijn benut
2. Het **gesprek met ouders en jeugdigen** draagt bij aan het behoud / benutten van de regie van ouders en aan de acceptatie van vervolgstappen (ook van eventuele maatregelen)
3. Het bieden van een **extra kans** om te kijken naar mogelijkheden binnen het vrijwillige kader draagt bij aan het kunnen voortzetten van hulp in vrijwillig kader (en voorkomen van beschermingsmaatregelen en uithuisplaatsingen) en aan behoud regie bij ouders
4. De **preventieve jeugdbescherming** draagt bij aan de continuïteit van hulpverlening; bij een uitgesteld raadsonderzoek draagt de preventieve jeugdbescherming bij aan het meewerken aan de veiligheidsafspraken binnen het vrijwillig kader. Voorwaarde is wel dat ouders / jeugdigen meewerken aan deze preventieve jeugdbescherming.

Knelpunten / verbeterpunten

1. Er zijn onvoldoende vastgestelde **kaders** voor de JBT.
2. De uitvoering van drang (hoe, wie en wanneer) in het vrijwillig kader verschilt per persoon. Een duidelijke visie op drang en de uitvoering daarvan ontbreekt.

Aanbevelingen

1. *Nieuwe kaders Jeugdbeschermingstafel*

Geadviseerd wordt om nieuwe samenwerkingsafspraken op te stellen. In deze samenwerkingsafspraken zouden in ieder geval bepalingen opgenomen moeten worden over:

- de functie en werkwijze van de JBT
- warme overdracht bij de verschillende stappen in de jeugdbeschermingsketen (zoals overdracht RvdK naar melder over vervolgstappen en overdracht vrijwillig – gedwongen kader en vice versa).
- de casusregie na besluit aan de JBT en de afstemming over in te zetten hulpverlening
- juridische aangelegenheden (mandaat, privacy, ...)

2. Visie op drang

Aanbevolen wordt om te komen tot een eenduidige omschrijving van en visie op drang. Hierin moet ook de opdracht aan de Jgt's worden betrokken (vraaggericht werken in relatie tot het meer drang-handelen binnen de Jgt's).

Functioneren JBT

Positieve bevindingen

De JBT functioneert over het algemeen goed:

1. Iedereen aan tafel is goed op de hoogte en heeft **hetzelfde startpunt**. Dit draagt bij aan een goed en open gesprek.
2. Het gesprek aan tafel verloopt open en respectvol. Iedereen krijgt **voldoende ruimte** om zijn verhaal te doen. Het gesprek duurt niet langer dan nodig is.
3. De **voorzitters** werken gestructureerd en hebben voldoende kennis om het gesprek aan tafel goed te leiden. Zij zijn ook goed benaderbaar.
4. De **locatie** waar de JBT gehouden wordt, voldoet.

Knelpunten / verbeterpunten

5. De **kwaliteit** van de VTO's wisselt. Het is belangrijk dat VTO's goed onderbouwd en volledig zijn, aangezien het VTO het startpunt is van het onderzoek door de RvdK. Ook worden meerdere formats gebruikt.
6. Niet alle melders durven aan de tafel hun **zorgen te benoemen**, vanwege de verschillende rollen die ze vervullen en hun voortdurende betrokkenheid als hulpverlener (ook na het indienen van het VTO).
7. Vanuit de GI's sluit niet de juiste **jeugdbeschermer** bij het gesprek aan. Dit leidt ertoe dat niet direct doorgepakt kan worden, en dit heeft consequenties voor de motivatie van ouders.
8. De **informatievoorziening** over de JBT is onvoldoende. Een website of folder ontbreekt. Nu wordt door veel gezinnen de Haagse JBT geraadpleegd, zowel digitaal als telefonisch.
9. De **bereikbaarheid** van de voorzitters is op zich goed, maar het is niet voldoende bekend wanneer ze bereikbaar zijn (werkdagen, vakantie).
10. **Wachttijden** bij de partners in de keten zorgen voor gebrekkige doorstroom en voor afnemen motivatie bij ouders om mee te werken aan hulpverlening.
11. **Klachtenafhandeling** ligt nu noodgedwongen bij gemeenten omdat afspraken ontbreken. Vraag is of dit wenselijk is. Het levert nu ook onduidelijkheid op bij cliënten omdat in de brieven niet duidelijk omschreven is hoe de klachtenafhandeling verloopt (door wie, binnen welke tijd,...)

Aanbevelingen

Aanbevolen wordt om:

1. met **één format** voor het VTO te werken, dit in het kader van eenduidigheid. Hiervoor kan het format van het Jgt worden gebruikt.
2. een **informatiefolder** voor ouders/jeugdigen op te stellen en de informatie-uitingen op de een duidelijk vindbare plek op internet te plaatsen.
3. in de samenwerkingsafspraken Jeugdbeschermingstafel ook afspraken op te nemen over **klachtafhandeling** en dit te verwerken in de brieven aan cliënten.
4. te onderzoeken of het wenselijk is om te werken met een **Verzoek tot bespreking** (VTB) zoals ook in Midden-Holland gebruikelijk is. Dit in samenhang met het opstellen van een visie op drang.
5. samen met de GI's te verkennen op welke wijze de beschikbaarheid van jeugdbeschermers vergroot kan worden. Een snelle beschikbaarheid van jeugdbeschermers is van essentieel belang voor het behalen van de doelen van de JBT.
6. De bereikbaarheid van de voorzitters duidelijk communiceren aan de melders. Dit kan via een mailing / folder.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

“Onze jeugd in Holland Rijnland groeit gezond en veilig op”, dat is de centrale doelstelling van onze regio. Maar wat als er zorgen zijn over de veiligheid van onze jeugd of van de gezinnen waarin zij opgroeien? Als het opvoedklimaat onveilig is of als er anderszins sprake is van een bedreigde ontwikkeling bij één of meerdere kinderen in het gezin? In onze regio hebben wij hiervoor o.a. de Jeugdbeschermingstafel (JBT) ontwikkeld. Een plek waar de zorgen besproken kunnen worden in aanwezigheid van ouders en jongeren (12+) en professionals en waar gekeken wordt hoe jongeren en/of ouders naar de juiste hulpverlening toegeleid kunnen worden. Daarbij wordt beoogd dat:

- zoveel mogelijk voorkomen wordt dat kinderen uit huis worden geplaatst;
- ouders zoveel mogelijk in hun eigen kracht blijven / gebracht worden;
- continuïteit van hulp gewaarborgd wordt door het logisch op elkaar aan laten sluiten van het gedwongen kader op het vrijwillig kader.

De JBT is op 1 januari 2015 van start gegaan. Dat betekent dat de JBT nu meer dan drie jaar van kracht is. Dat is een goed moment om even stil te staan en te kijken hoe de JBT functioneert en of de JBT bijdraagt aan doelen die wij gesteld hebben.

De evaluatie is ook nodig omdat er besluitvorming door gemeenten moet plaatsvinden over positionering en financiering van de JBT na 1 januari 2019. Dit mede omdat de detachering van de voorzitters van de JBT (vanuit de Raad voor de Kinderbescherming bij Holland Rijnland) per 1 januari 2019 eindigt en het werkgeverschap voor de voorzitters vanaf 2019 geborgd moet zijn. De evaluatie moet input leveren voor het besluit over deze positionering.

1.2 Doelstelling en inhoud evaluatie

Doel van de evaluatie is om zicht te krijgen op de functie en het functioneren van de JBT om antwoord te kunnen geven op de volgende vraag:

Heeft de JBT een meerwaarde binnen de jeugdbeschermingsketen, waardoor continuering in 2019 en daaropvolgende jaren wenselijk is? Zo ja, welke verbeteringen zijn mogelijk dan wel noodzakelijk?

Deze centrale vraag wordt beantwoord door beantwoording van onderstaande deelvragen:

- Zijn er voldoende heldere kaders voor de JBT?
- Levert de JBT een bijdrage aan de doelen zoals beoogd bij de start van de JBT:
 - het toeleiden naar passende hulp (ofwel wat is preventieve jeugdbescherming, wat is de effectiviteit hiervan en leidt dit tot passende hulp)
 - het voorkomen van uithuisplaatsingen
 - het benutten van de eigen kracht van ouders en/of jeugdigen
 - het borgen van continuïteit van hulpverlening
- Hoe wordt de JBT ervaren door ouders, jeugdigen en professionals, wat zijn werkzame factoren?
- Hoe functioneert het proces rond de JBT als voorziening en als schakel in de jeugdbeschermingsketen?

1.3 Verantwoording aanpak evaluatie

De evaluatie is in de periode mei – augustus 2018 uitgevoerd. De evaluatie bestaat uit een kwantitatief deel en een kwalitatief deel.

Kwantitatief onderzoek

Voor het kwantitatieve onderzoek zijn de volgende cijfers verzameld en geanalyseerd:

- cijfers over de inzet en het resultaat van de jeugdbeschermingstafel over de jaren 2015, 2016 en 2017 op regionaal niveau;
- cijfers over het aantal raadsonderzoeken en jeugdbeschermingsmaatregelen over de jaren 2015, 2016 en 2017 op regionaal niveau.

Kwalitatief onderzoek

Beoogd was om voor de kwalitatieve analyse interviews te houden met ouders, jongeren en deskundigen. Het interviewen van ouders en jongeren bleek lastig. In juni 2018 zijn 50 brieven verstuurd aan ouders en jongeren die met de JBT te maken hebben gehad, waarbij onderscheid is gemaakt in periode (kort na JBT, half jaar, jaar of langer na JBT) en resultaat van de JBT (raadsonderzoek, uitgesteld raadsonderzoek of vrijwillige hulpverlening). Zeven mensen hebben direct aangegeven niet te willen meewerken aan de evaluatie. Daarna zijn de overige mensen gebeld voor het interview. Uiteindelijk hebben 5 ouders meegewerkt aan het interview. Reden voor de gebrekkige respons lag enerzijds in het moment van bellen (vakantie). Anderzijds bleek het voor ouders lastig om na lange tijd terug te halen hoe ze een gesprek hebben ervaren. Waarschijnlijk ook omdat de meeste gezinnen maar één keer naar de JBT komen. De input van de vijf ouders met wie gesproken is, is verwerkt in deze evaluatie.

In de periode juni-augustus zijn met 15 deskundigen interviews uitgevoerd. De gesprekken zijn gevoerd met medewerkers / managers van partijen die deelnemen aan de JBT. Dit zijn het Jeugd- en gezinsteam (Jgt), de drie gecertificeerde instellingen (GI), Veilig Thuis, het Crisisinterventieteam (CIT), de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en de voorzitters van de tafel. Een overzicht van de geïnterviewde deskundigen is opgenomen in bijlage 2.

Toetsen bevindingen

De bevindingen en voorlopige conclusies en aanbevelingen zijn op 30 augustus 2018 bij een groep deskundigen uit het veld getoetst. Hiervoor heeft een breed ketenoverleg plaatsgevonden.

1.4 Leeswijzer

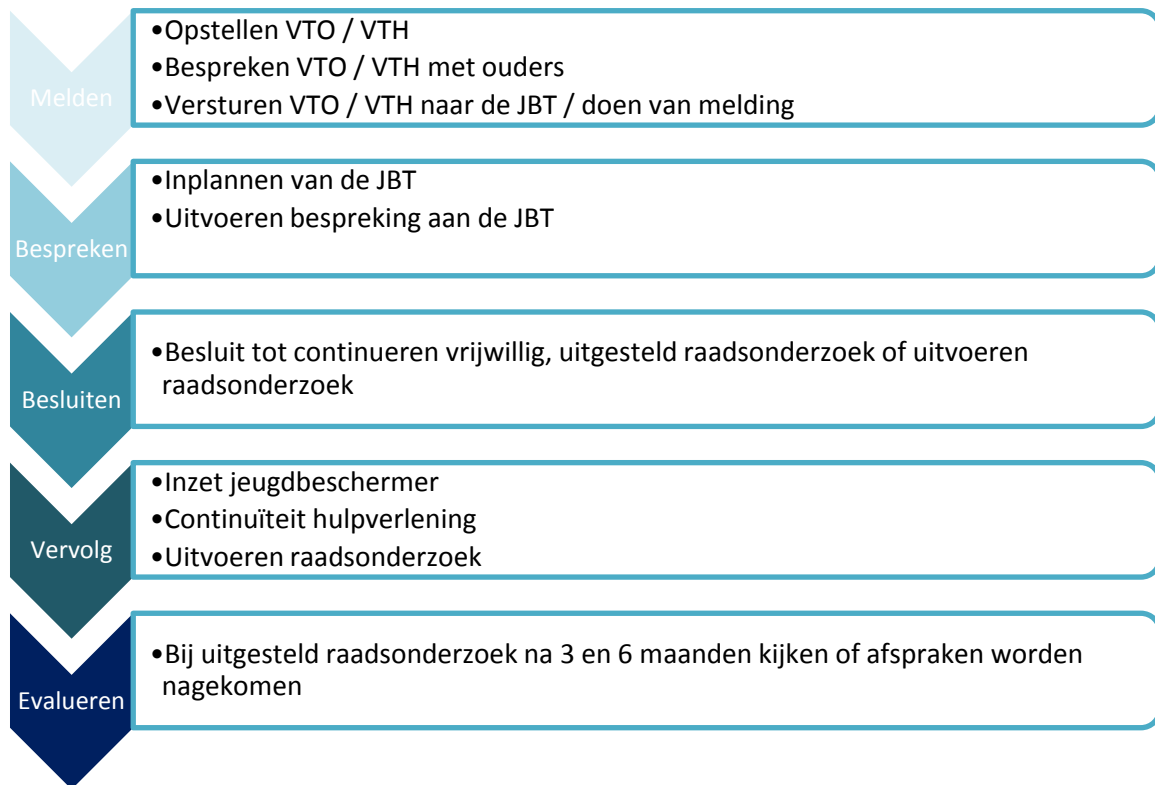
Om de leesbaarheid van dit rapport te vergroten, wordt in hoofdstuk 2 een beknopte omschrijving gegeven van de JBT en het proces rond de tafel waar mogelijk voorzien van cijfers. In hoofdstuk 3 zijn de bevindingen over de functie van de JBT weergegeven en in hoofdstuk 4 de bevindingen over het functioneren van de JBT. Hoofdstuk 3 en 4 worden beide afgesloten met conclusies en aanbevelingen.

2. Achtergrondinformatie en cijfers

2.1 Inleiding

Het proces rond onze JBT ziet er als volgt uit:

In dit hoofdstuk geven we achtergrondinformatie over de processtappen, waar mogelijk verduidelijkt met cijfers.

2.2 Melden

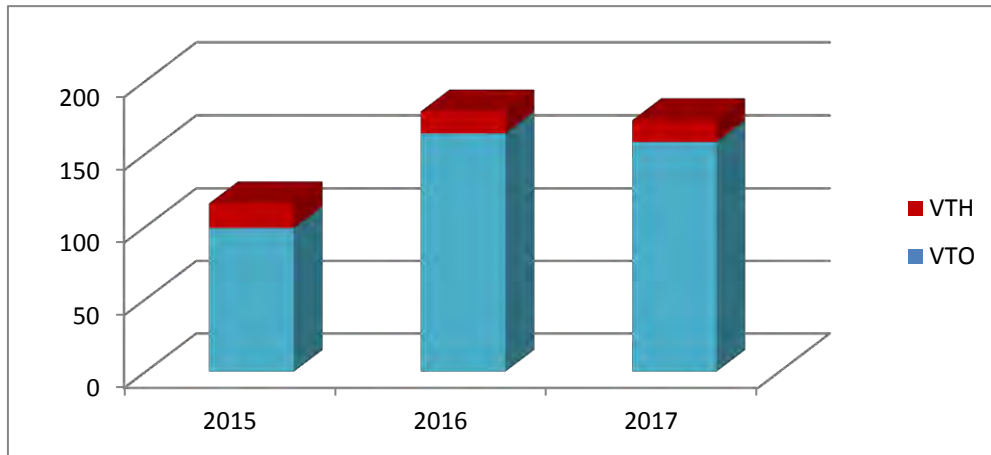
2.2.1 Meldingen

Wanneer in een gezin sprake is van een bedreigde ontwikkeling in de opvoedsituatie van kinderen en de situatie verandert onvoldoende in het belang van het kind, kan een Verzoek tot Onderzoek (VTO) worden ingediend bij de RvdK. De RvdK wordt dan gevraagd om onderzoek te doen naar de situatie en op basis van dat onderzoek al dan niet de kinderrechter om een maatregel te verzoeken. Dit VTO is de start van het gesprek aan de JBT.

Daarnaast kan de RvdK ook Verzoeken tot Hulpverlening (VTH) indienen voor bespreking aan de JBT. Van een VTH is sprake als de RvdK een onderzoek Schoolverzuim, Strafonderzoek en/of een Gezag & Omgangsonderzoek uitbreidt naar een beschermingsonderzoek in gezinssituaties waarbij hulpverlening (met inzet vanuit een GI) nodig lijkt te zijn.

Verzoeken om gezagsbeëindigende maatregelen en voorlopige ondertoezichtstellingen (bij spoed) worden niet aan tafel besproken. Deze zijn in de cijfers dan ook niet meegenomen.

Tabel 1: Aantal ingediende VTO's en VTH's aan de tafel (bron: jaarverslag JBT)

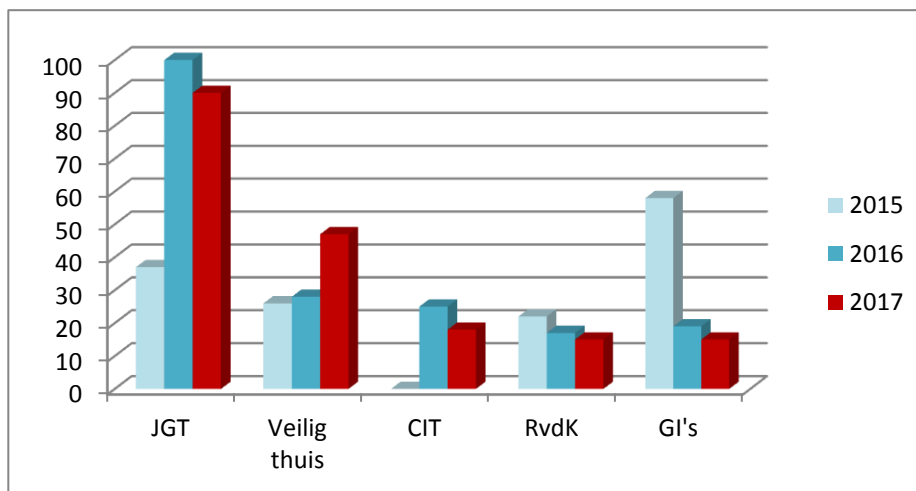
De tabel laat zien dat de afgelopen drie jaar het aantal ingediende VTH's aan de tafel stabiel is. Het aantal ingediende VTO's is in 2016 echter aanzienlijk toegenomen ten opzichte van 2015. De komst van de Jgt's, nieuwe taken, gewijzigde rollen en verantwoordelijkheden, kunnen hierop van invloed zijn geweest. De cijfers over de eerste drie jaar van de JBT zijn echter lastig te duiden. Het gaat immers om een relatief korte periode na een ingrijpende transitie.

2.2.2 Melders

Op grond van de Jeugdwet en een mandaatbesluit van gemeenten mogen de hulpverleners van de volgende organisaties een VTO opstellen en dus een melding bij de JBT doen¹:

- GI's: Jeugdbescherming West, Leger des Heils en William Schrikker Groep
- Jgt's (hieronder wordt ook GO! voor jeugd verstaan)
- Veilig thuis en CIT
- Raad voor de Kinderbescherming

Tabel 2: Overzicht van melders VTO/VTH bij de JBT in 2015, 2016 en 2017 (bron: jaarverslag JBT)

¹ Dit is ook vastgelegd in het Regionaal samenwerkingsprotocol Jeugd, afspraken met de RvdK

De cijfers laten zien dat in 2016 en 2017 de meeste meldingen door de Jgt's zijn gedaan. In 2015 is het aantal meldingen vanuit de GI's relatief hoog. Dit kan verklaard worden doordat in 2015 de meldingen vanuit het CIT ook onder de GI vielen (het CIT is vanaf 2016 ondergebracht bij de RDOG). Uit de cijfers van het CIT blijkt dat het CIT in 2015 20 meldingen heeft gedaan. Daarnaast was in 2015 alles nog relatief nieuw en brachten de GI's nog relatief veel casuïstiek in om preventieve jeugdbescherming te kunnen starten. Toen duidelijk werd dat dat niet de bedoeling was en het ook niet meer nodig bleek door een betere samenwerking en meer stabiliteit, hebben de GI's dit niet meer gedaan. De toename van het aantal meldingen vanuit Veilig thuis in 2017 hangt samen met de toename van het aantal meldingen van geweld in huiselijke kring bij Veilig thuis.

2.3 Bespreken

Aan de tafel zijn de volgende personen aanwezig:

- ouders en jeugdigen (als zij 12 jaar of ouder zijn en in staat zijn om de JBT bij te wonen);
- een vertegenwoordiger van het adviesteam van de RvdK²;
- een vertegenwoordiger van de Gecertificeerde Instellingen (GI; een jeugdbeschermer);
- de professional die het kind/gezin heeft aangemeld; en
- de voorzitter en secretaris (gemeente).

Zaken die aan de tafel besproken worden, zijn vaak complex van aard. Het betreffen veel verschillende soorten zaken, waarbij gedacht moet worden aan opvoedproblemen of bijvoorbeeld problemen bij ouders, zoals psychische problemen, een licht verstandelijke beperking of verslavingsproblematiek. Ook kan gedacht worden aan zaken waarin de problemen met name aan de jeugdige verbonden zijn (bijvoorbeeld ontwikkelingsstoornissen of ernstige gedragsproblematiek) die op hun beurt leiden tot gezinsproblemen. Een trend is dat steeds meer meldingen worden gedaan, die te maken hebben met (v)echtscheidingen of die met spoed werden gemeld.

2.4 Besluiten

Aan de JBT kunnen drie besluiten genomen worden:

1. *Terugverwijzing naar vrijwillige hulpverlening*

Dit gebeurt bijvoorbeeld in gevallen waarbij aan de JBT duidelijk wordt dat er nog steeds mogelijkheden binnen het vrijwillig kader voorhanden zijn. Aan de JBT vindt dan advisering plaats over de vervolghulp en wordt meegedacht of het Jgt (als die de melder is) nog betrokken kan blijven bij het gezin.

2. *Uitgesteld raadsonderzoek*

In dit geval kan een raadsonderzoek voor een periode van drie tot zes maanden uitgesteld worden, onder voorwaarde dat aan een aantal doelen wordt gewerkt, gericht op het terugdringen of wegnemen van de ontwikkelingsbedreigingen van de jeugdige(n). Hulpverlening vindt dan nog binnen het vrijwillig kader plaats, maar is niet vrijblijvend (inzet vanuit GI).

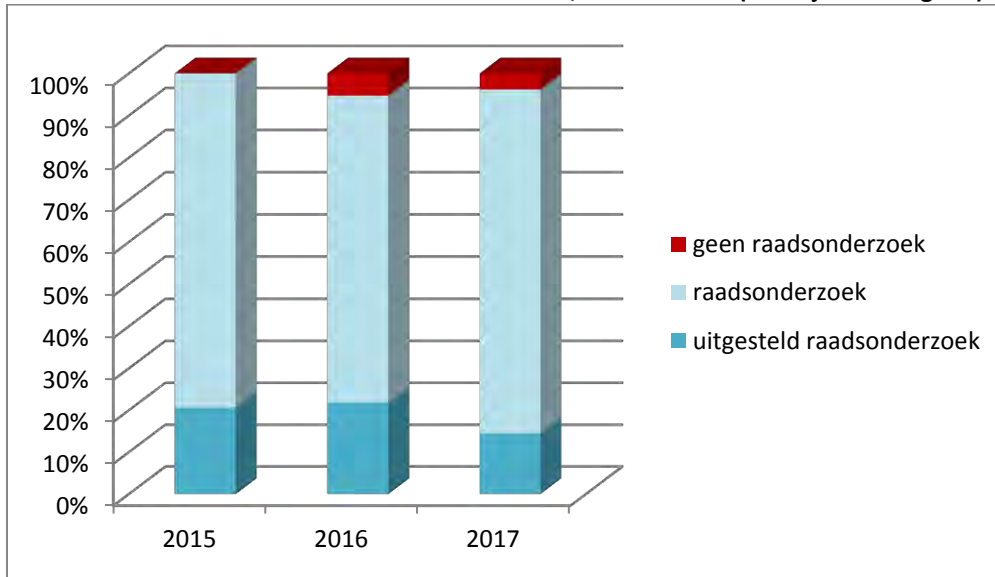
3. *Onderzoek door de RvdK*

² Dit sluit aan bij de bedoeling van de Jeugdwet (Memorie van Toelichting) om de RvdK in een eerder stadium te laten meedenken om zo de noodzaak van een maatregel te voorkomen.

In dit geval start de RvdK een onderzoek. Tijdens het onderzoek wordt bekeken of sprake is van een bedreigde ontwikkeling, welke hulp passend is bij de problematiek en of een kindbeschermingsmaatregel noodzakelijk is.

Besluitvorming aan de tafel vindt primair plaats door de RvdK. De RvdK besluit of een zaak in onderzoek wordt genomen of niet. Als de RvdK geen onderzoek wil doen, maar de situatie is volgens de voorzitter wel ernstig genoeg, dan start de RvdK uiteindelijk voor de zekerheid met een onderzoek (artikel 2.1.4. Regionaal Samenwerkingsprotocol Jeugd)

Tabel 3: Overzicht van besluiten aan de JBT in 2015, 2016 en 2017 (bron: jaarverslag JBT)

De cijfers laten zien dat in de meeste situaties (82% in 2017) besloten wordt tot het uitvoeren van een raadsonderzoek en circa 20% in vrijwillig kader blijft/opgepakt wordt.

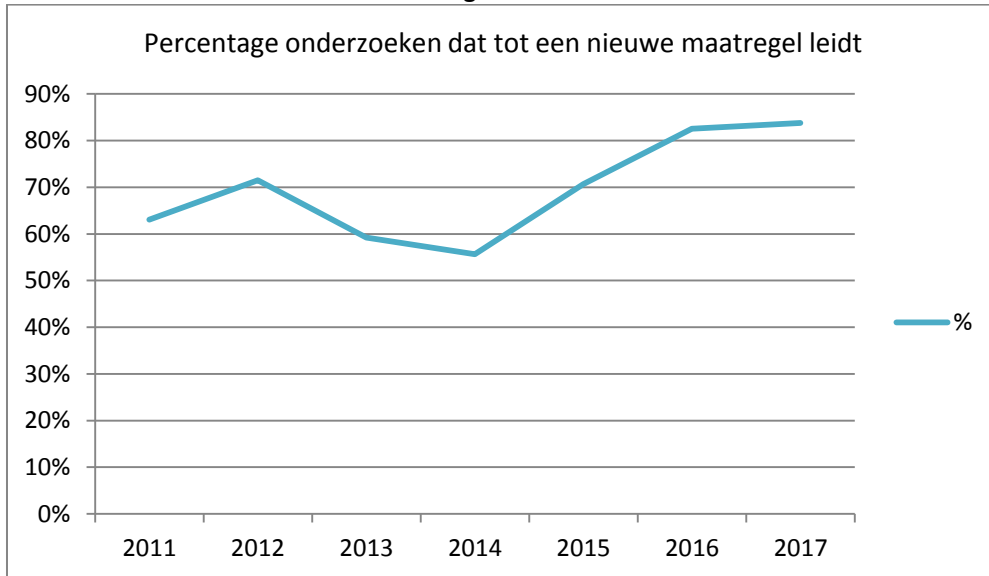
2.5 Vervolg en evaluatie

2.5.1 Uitgesteld raadsonderzoek

Bij een uitgesteld raadsonderzoek wordt na drie tot zes maanden een evaluatie uitgevoerd aan de JBT, waarbij wordt gekeken of afgeschaald kan worden naar vrijwillige hulpverlening of dat alsnog een raadsonderzoek moet worden uitgevoerd. In 2016 is van de zaken die geëvalueerd zijn, iets meer dan de helft alsnog overgedragen aan de RvdK voor onderzoek. Voor de overige zaken hoefde geen onderzoek plaats te vinden, maar bleef bij een kwart wel preventieve jeugdbescherming aan het gezin verbonden.

2.5.2 Raadsonderzoek

Als de RvdK aan de JBT besluit tot een raadsonderzoek, wordt dit onderzoek zo spoedig mogelijk na de JBT gestart. Dit onderzoek kan leiden tot een terugverwijzing naar vrijwillige hulpverlening of tot een verzoek bij de kinderrechter voor een kindbeschermingsmaatregel (OTS, voogdij of een gezagsbeëindigende maatregel). Uit de cijfers blijkt dat het merendeel van de onderzoeken leidt tot een verzoek bij de kinderrechter om een maatregel en vervolgens tot een opgelegde maatregel. Het percentage onderzoeken dat tot een maatregel geleid heeft is de afgelopen jaren toegenomen.

Tabel 4: Onderzoeken dat tot een maatregel leidt

2.6 Verleningsbesluiten

Aan de JBT worden ook verleningsbesluiten afgegeven. Hiervoor is geen bespreking nodig. Een verleningsbesluit is een besluit waarbij de voorzitter (die hiervoor gemandateerd is) instemt met de plaatsing van een jeugdige in een (gesloten) voorziening. De rechter heeft dit besluit nodig voordat hij/zij een uitspraak tot deze maatregel doet. In 2015 zijn 25 verleningsbesluiten afgegeven, in 2016 67 en in 2017 60.

3 Functie Jeugdbeschermingstafel

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Zijn er voldoende heldere kaders voor de JBT?
- Heeft het JBT een bijdrage geleverd aan:
 - het toeleiden naar passende hulp (ofwel wat is de effectiviteit van preventieve jeugdbescherming)
 - het voorkomen van uithuisplaatsingen
 - het benutten van de eigen kracht van ouders en/of jeugdigen
 - het borgen van continuïteit van hulpverlening
- Hoe wordt de JBT ervaren door ouders, jeugdigen en professionals.

3.2 Kaders JBT

Eind 2014 hebben gemeenten ingestemd met het Regionaal samenwerkingsprotocol Jeugd. Hierin zijn afspraken vastgelegd over de samenwerking tussen gemeenten en de RvdK. Deze afspraken gaan ook over de JBT: de aanmelding bij de JBT, de organisaties die een melding bij de JBT mogen doen en hoe een VTO tot stand moet komen. Deze afspraken worden jaarlijks opnieuw bezien en vastgesteld.

In het samenwerkingsprotocol Jeugd wordt verwezen naar de “Samenwerkingsafspraken Jeugdbeschermingstafel Holland Rijnland”. Deze afspraken bevatten bepalingen over de inrichting en werkwijze van de JBT: wie wanneer een melding kan doen bij de JBT, op welke plek en met welke frequentie de JBT plaatsvindt, en hoe het proces van melden tot en met bespreking verloopt. De afspraken waren van kracht tot en met juni 2015. Hierna zijn de afspraken niet meer verlengd of vernieuwd. In april 2015 is wel regionaal het besluit genomen om de JBT te continueren tot en met 2016 en de afhandeling van klachten over de werkwijze van de JBT te beleggen bij het Dagelijks bestuur van Holland Rijnland.

Het Regionaal samenwerkingsprotocol vormt dus op dit moment het kader voor de JBT. Hierin zijn geen bepalingen opgenomen over klachtafhandeling, over wie op welk moment regie voert over een gezin en op welke wijze door partijen wordt samengewerkt. Hieraan is wel behoefte.

3.3 Toeleiden naar passende hulp

JBT is een waardevolle schakel bij toeleiden naar/acceptatie van hulpverlening

De JBT is naar de mening van deskundigen een waardevolle schakel in het proces om te komen tot passende hulpverlening bij gezinnen waar zorgen om de veiligheid zijn. Aan de JBT krijgen ouders/jeugdigen een extra kans om mee te denken over en mee te werken aan passende hulpverlening om de onveilige situatie binnen het gezin op te heffen. In 15 à 20% van de situaties die aan tafel komen, benutten ouders/jeugdigen deze kans en wordt een raadsonderzoek uitgesteld dan wel voorkomen. Mocht – bij een uitgesteld raadsonderzoek - na evaluatie alsnog een raadsonderzoek

nodig zijn, dan draagt de JBT bij aan de acceptatie van een eventuele maatregel. De JBT biedt ook opening voor hulpverlening in casussen waarbij de Raad vanuit een onderzoek constateert dat hulpverlening nodig is (VTH).

Preventieve jeugdbescherming om naleving van veiligheidsafspraken te borgen

Bij het uitgestelde raadsonderzoek wordt nagenoeg altijd een GI ingezet via preventieve jeugdbescherming om ouders/jeugdigen te (blijven) motiveren om de veiligheidsafspraken na te komen. De inzet van deze preventieve jeugdbescherming is effectief, zo geven de deskundigen aan. In bijna de helft van de situaties (cijfers 2016) waarin aan de JBT besloten is tot een uitgesteld raadsonderzoek met preventieve jeugdbescherming, kan na de evaluatie de hulp in het vrijwillig kader worden voortgezet, al dan niet met continuering van de preventieve jeugdbescherming. In deze situaties is een onderzoek en een eventuele maatregel voorkomen. Eén van de geïnterviewde ouders gaf aan dat de preventieve jeugdbescherming een meerwaarde heeft: “het is een extra stok achter de deur, waardoor mijn ex-partner moet meewerken aan de hulpverlening”.

Ook bij een raadsonderzoek wordt veelal preventieve jeugdbescherming ingezet. Deze preventieve jeugdbescherming verschilt niet veel van de rol van de jeugdbeschermer bij een uitgesteld raadsonderzoek. In beide situaties is immers nog geen maatregel opgelegd en valt de inzet nog binnen het vrijwillig kader. Dit vraagt om duidelijke veiligheidsafspraken en voldoende medewerking en motivatie bij ouders.

Als ouders niet gemotiveerd zijn, is preventieve jeugdbescherming in de regel niet uitvoerbaar en niet effectief. De jeugdbeschermer heeft dan immers geen bevoegdheden om medewerking af te dwingen. Het gebeurt bijvoorbeeld dat de GI's na de JBT toch geen ingang krijgen bij gezinnen waarin besloten is preventieve jeugdbescherming in te zetten. Dan komt hulpverlening niet op gang en ontstaat er onduidelijkheid over de casusregie. Dan wordt de zaak soms teruggelegd bij de melder, die ook vaak geen ingang heeft en voor wie casusregie ook niet meer wenselijk/mogelijk is.

Vraag is of preventieve jeugdbescherming (altijd) door GI moet worden uitgevoerd

Vraag onder de deskundigen is wel of het wenselijk is dat de preventieve JB (altijd) door de GI wordt uitgevoerd. De uitvoering door de GI verloopt goed en draagt bij aan continuïteit van hulp, zeker wanneer de preventieve jeugdbescherming tijdens een raadsonderzoek wordt ingezet. De Jgt's zouden echter ook (nog) meer en eerder een drangrol kunnen vervullen. Dit vanuit de gedachte dat drang een houding is en geen product. De inzet van een jeugdbeschermer in het vrijwillig kader levert vragen op over rechtsbescherming, zoals ook in de evaluatie van de Jeugdwet³ is aangegeven. Ook voor ouders is de rol van een jeugdbeschermer die (nog) niet de bevoegdheid van een gezinsvoogd heeft, ingewikkeld en niet altijd helder.

Aandachtspunt bij het uitvoeren van drang door de Jgt's is, dat zij en ook andere jeugdhulpaanbieders uitgaan van vraaggericht werken en motivatie van ouders, ook vanuit onze regionale visie. Dit is ook benoemd in de aanscherping van deze visie, de Uitgangspunten Toekomst Jeugdhulp Holland Rijnland: “Aandachtspunt bij de doorontwikkeling van de Jgt's is het verbeteren

³ Aanbeveling 15 Rapport Eerste evaluatie Jeugdwet, ZonMW, januari 2018: Het uitoefenen van drang door een GI-medewerker is ongewenst. Binnen de lokale teams of bij jeugdhulpaanbieders dient voldoende professionaliteit aanwezig te zijn om op een verantwoorde manier om te gaan met, vormen van, drang.

van de aansluiting met de outreachende vorm van hulp aan bijvoorbeeld zorgmijders in het gedwongen kader (GI's, JBT, ...) bij de vraaggerichte vorm van werken van de Jgt's." In de regionale visie "Ieder kind beschermd" is ook de aanbeveling gedaan om te zorgen voor heldere taakomschrijvingen en/of opdrachten voor betrokken partijen. "De eerder vastgestelde visie op lokale teams sluit niet volledig aan op de werkelijkheid. Met name de opdracht aan Jgt's om vraaggericht te werken, strookt niet met de meer gewenste outreachende benadering die de betreffende gezinnen nodig hebben."

3.4 Eigen kracht ouders

De JBT heeft een toegevoegde waarde waar het gaat om het beroep doen op de eigen kracht van jeugdigen en ouders, naar de mening van de deskundigen. Zoals eerder gezegd worden ouders/jeugdigen aan de JBT betrokken bij de besluitvorming en het maken van afspraken om de veiligheid te borgen. Gezinnen krijgen nog een kans om niet in het gedwongen kader te komen en regie te blijven houden. De inzet van een GI in het kader van preventieve jeugdbescherming vraagt wel om medewerking en instemming van ouders, omdat het nog steeds om vrijwillige hulpverlening gaat.

Het gesprek met ouders en jongeren aan de JBT wordt als zeer positief ervaren. Bij de start van de JBT was niet iedereen overtuigd van de meerwaarde van de aanwezigheid van ouders en jeugdigen aan de JBT. Bij een tussenevaluatie in september 2015 vond 57% van de 21 bevraagde deskundigen het een goede werkwijze om ouders en kind aan de JBT te hebben. Nu is dat 100%.

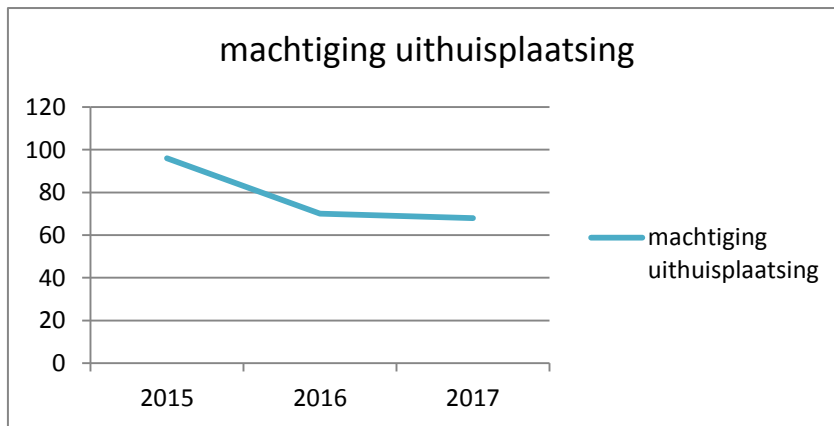
"Bij de start van de JBT was ik sceptisch over de deelname van jongeren en ouders aan het overleg. Ik moet zeggen dat het me in positieve zin is meegevallen wat het effect van dit overleg op ouders en jongeren is. Het meenemen van ouders en jongeren in het proces van besluitvorming is positief en vergroot de acceptatie van ouders en jongeren gedurende het proces".

3.5 Voorkomen uithuisplaatsingen

Over de afgelopen drie jaar is geen duidelijke daling zichtbaar in het aantal kinderen dat uit huis geplaatst wordt (in vrijwillig / gedwongen kader). In 2015 waren er in onze regio 610 nieuwe trajecten jeugdhulp met verblijf. In 2016 was dit afgenomen naar 505 trajecten, maar in 2017 waren het weer 545 nieuwe trajecten.

Wel is een afname te zien in het aantal verzoeken om een machtiging uithuisplaatsing (gedwongen kader) dat door de RvdK is gedaan, waarbij de afname in 2018 ten opzichte van 2017 minimaal is. Het aandeel verzoeken om een uithuisplaatsing is ten opzichte van het totaal aantal verzochte kinderbeschermingsmaatregelen ook afgenomen: van 24% in 2015 naar 22% in 2016 en 18% in 2017.

De periode van drie jaar is te kort om een duidelijke trend te kunnen zien en conclusies aan de cijfers te verbinden. Daarnaast is het niet mogelijk om aan te geven in welke mate de JBT van invloed is geweest op het aantal trajecten jeugdhulp met verblijf en de (verzoeken om) uithuisplaatsingen. Ook andere factoren (zoals beschikbaarheid jeugdhulp) zijn hierop van invloed.

Tabel 5: Aantal machtigingen uithuisplaatsing 2015, 2016 en 2017 (bron: TWO Holland Rijnland)

3.6 Waarborgen continuïteit

De JBT levert als schakel tussen de vrijwillige hulpverlening en hulp in het gedwongen kader een bijdrage aan de continuïteit van hulpverlening⁴. De professional die in het kader van preventieve jeugdbescherming aan een gezin verbonden wordt, kan na een eventuele maatregel aan het gezin verbonden blijven als jeugdbeschermer. Uit de cijfers blijkt dat nagenoeg alle raadsonderzoeken tot een OTS leiden en dat preventieve jeugdbescherming naar jeugdbescherming in het gedwongen kader overgaat. Bij een uitgesteld raadsonderzoek met preventieve jeugdbescherming wordt bij iets meer dan de helft alsnog een raadsonderzoek uitgevoerd. Dit pleit voor de inzet van preventieve jeugdbescherming vanuit een GI en niet vanuit het Jgt (zie paragraaf 3.3).

“Vroeger werd het onderzoek door de RvdK na melden afgewacht en kon het betekenen dat de hulp soms drie maanden stil had gelegen ... Escalatie en minder acceptatie konden daarvan het gevolg zijn. Nu sluiten de verschillende instanties en trajecten beter op elkaar aan en is er geen harde overgang na uitspraak van de kinderrechter.”

Voorwaarde is wel dat de JBT tijdig plaatsvindt en dat snel een passende jeugdbeschermer beschikbaar is om zo snel mogelijk met het gezin aan de slag te gaan. Op dit moment is dit een knelpunt. In slechts een beperkt aantal casussen kan de jeugdbeschermer direct starten (zie ook paragraaf 4.4.2).

Aandachtspunten zijn:

- Door de melding kan een hulpverlenersrelatie onder druk komen te staan. Dit kan gevolgen hebben voor de continuïteit van de hulpverlening, na melding maar ook na besluit aan de JBT. Aangegeven wordt dat er door het scheiden van rollen (VTO wordt door casemanager opgesteld en hulpverlening wordt door andere Jgt'er geboden) wat meer mogelijkheden kunnen zijn om hulpverlening door te laten gaan. Soms vereist het een wisseling van medewerkers om toch nog hulp te kunnen bieden.
- Een goede overdracht tussen de verschillende stappen. Deze wordt op onderdelen gemist. Wanneer de RvdK bijvoorbeeld terugverwijst naar vrijwillige hulpverlening vindt in de meeste situaties geen warme overdracht plaats. Het rapport, waarin onder andere de reden van

⁴ Dit wordt ook bevestigd in het onderzoek van Rebel “Optimale beschikbaarheid van JB en JR” uit 2017.

terugverwijzing is beschreven, gaat naar ouders en niet naar de melder. Als er eventueel concrete hulpadviezen gegeven worden en handvatten voor terugmelden, worden deze wel naar de melder gestuurd.

3.7 Hoe is de functie ervaren?

Zoals gezegd wordt de JBT gezien als een waardevolle schakel in de jeugdbeschermingsketen. Naast het eerdergenoemde gesprek met ouders, de bijdrage aan het toeleiden naar hulp en het vergroten van de acceptatie van ouders zit de meerwaarde van de JBT in:

- de open, objectieve en onafhankelijke blik op casuïstiek
- een zorgvuldige inventarisatie welke veiligheidsafspraken nodig zijn, welke mogelijkheden en/of onmogelijkheden er zijn.

“Ik zie absoluut de meerwaarde van de JBT. Meerdere ogen kijken naar dezelfde zaak. Het betekent dat in principe een onafhankelijke blik wordt geworpen op de zaak en alle mogelijke kansen die er zijn, nog (kunnen) worden benut in het vrijwillig kader.”

3.8 Conclusies en aanbevelingen

3.8.1 Conclusies

De JBT is een waardevolle schakel binnen de jeugdbeschermingsketen:

1. De **onafhankelijke en objectieve blik** van de JBT helpt om te kijken of daadwerkelijk alle mogelijkheden in het vrijwillig kader zijn benut.
2. Het **gesprek met ouders en jeugdigen** draagt bij aan het behoud / benutten van de regie van ouders en aan de acceptatie van vervolgstappen (ook van eventuele maatregelen).
3. Het bieden van een **extra mogelijkheid** om te kijken naar mogelijkheden binnen het vrijwillige kader draagt bij aan het kunnen voortzetten van hulp in vrijwillig kader (en voorkomen van beschermingsmaatregelen en uithuisplaatsingen) en aan behoud regie bij ouders.
4. De **preventieve jeugdbescherming** draagt bij aan de continuïteit van hulpverlening; bij een uitgesteld raadsonderzoek draagt de preventieve jeugdbescherming bij aan het meewerken aan de veiligheidsafspraken binnen het vrijwillig kader. Voorwaarde is wel dat ouders / jeugdigen meewerken aan deze preventieve jeugdbescherming.

Er zijn nog wel enkele aandachtspunten / verbeterpunten:

5. Er zijn onvoldoende vastgestelde **kaders** voor de JBT.
6. De uitvoering van drang (hoe, wie en wanneer) in het vrijwillig kader verschilt per persoon. Een duidelijke visie op drang en de uitvoering daarvan ontbreekt.

3.8.2 Aanbevelingen

1. *Nieuwe kaders Jeugdbeschermingstafel*

Geadviseerd wordt om nieuwe samenwerkingsafspraken op te stellen. In deze samenwerkingsafspraken zouden in ieder geval bepalingen opgenomen moeten worden over:

- de functie en werkwijze van de JBT
- warme overdracht bij de verschillende stappen in de jeugdbeschermingsketen (zoals overdracht RvdK naar melder over vervolgstappen en overdracht vrijwillig – gedwongen kader en vice versa).
- de casusregie na besluit aan de JBT en de afstemming over in te zetten hulpverlening
- juridische aangelegenheden (mandaat, privacy, ...)

2. *Visie op drang*

Aanbevolen wordt om te komen tot een eenduidige omschrijving van en visie op drang. Hierin moet ook de opdracht aan de Jgt's worden betrokken (vraaggericht werken in relatie tot het meer drang-handelen binnen de Jgt's).

4 Functioneren Jeugdbeschermingstafel

4.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 is beschreven hoe de werkwijze aan de JBT eruit ziet en welke stappen binnen het proces genomen worden dan wel mogelijk zijn. In dit hoofdstuk wordt nader ingezoomd hoe de stappen worden uitgevoerd en wat daarbij positieve punten en verbeterpunten zijn.

4.2 Voorafgaand aan de tafel

4.2.1 Melders

De GI's, Veilig thuis, de Jgt's, het CIT en de RvdK kunnen als enige organisaties een VTO/VTH opstellen (vanuit de Jeugdwet dan wel op grond van een mandaatbesluit van de gemeenten) en zo een melding bij de JBT doen. Hoewel het Regionaal samenwerkingsprotocol Jeugd de ruimte biedt om de lijst uit te breiden, is dit in de afgelopen jaren niet gebeurd. Hulpverleners die niet kunnen melden maar wel zorgen hebben, schakelen nu Veilig thuis, het CIT of het Jgt in om een VTO op te stellen. Op de vraag of het wenselijk is om ook andere partijen in staat te stellen om te melden, hebben de deskundigen geen eenduidig antwoord gegeven. Over het algemeen genomen kan geconcludeerd worden dat het niet nodig en wenselijk is om de lijst uit te breiden. De huidige melders vormen al een dekkend netwerk. Uitbreiding zou tot versnippering en kwaliteitsverlies kunnen leiden.

Laagdrempeligheid melding

De melders ervaren over het algemeen geen drempel bij het doen van een melding. Voor Jgt'ers kan een melding soms wel spanning met zich meebrengen. Dit heeft vooral te maken met de zorg om wat het doen van een melding betekent voor de relatie met het gezin, waaraan hulp wordt geboden. Dit is anders voor hulpverleners, die geen langdurige relatie hebben met ouders en/of jeugdigen. Die bijvoorbeeld al vanuit een onveilige situatie zijn gestart (crisis, geweld in huiselijke kring). Na het doen van de melding (het VTO) houdt de betrokkenheid met het gezin immers op.

4.2.2 Opstellen melding (Verzoek tot onderzoek)

Het VTO is het uitgangspunt en startpunt voor het onderzoek van de RvdK. Het is dan ook van belang dat in het VTO een duidelijke analyse van de situatie wordt geboden en een duidelijke, concrete beschrijving van welke hulp is ingezet, welke doelen zijn gesteld en welke doelen wel of niet gehaald zijn en waarom hulpverlening in het vrijwillig kader niet (meer) mogelijk is. Voor het VTO is een format opgesteld. Niet iedereen gebruikt echter hetzelfde format (er zijn drie formats in omloop) of vult het eenduidig in. Ook de kwaliteit van de ingevulde formats is wisselend. In 2017 heeft de JBT 18% van de VTO's teruggestuurd ter verbetering/ aanvulling voordat deze geagendeerd konden worden voor bespreking.

De wisselende kwaliteit heeft o.a. te maken met de onervarenheid met het opstellen van een VTO. Het format voor de VTO's is uitgebreid en wordt ook wel als complex ervaren. Maar dat past ook. Het VTO is een belangrijk document en de beslissing is ingrijpend. Om melders te ondersteunen bij het

opstellen van een VTO is in de afgelopen jaren inzet gepleegd op het verbeteren van de vaardigheid om een VTO op te stellen en zijn bij de Jgt's kennisdragers aangesteld die benaderd kunnen worden bij het opstellen van een VTO. De kwaliteit van de VTO's vraagt wel blijvende aandacht, met name van de organisaties die mogen melden.

Knelpunten die signaleerd worden, zijn:

- Het duurt soms te lang voordat geaccordeerde informatie voor de VTO ontvangen wordt, waardoor het tijdsbestek waarin een VTO wordt opgesteld, opgerekt wordt;
- De reactie van ouders wordt niet altijd verwerkt in het VTO, maar als bijlage toegevoegd. Hierdoor moet bij aanvang van het onderzoek al worden gesteggeld tussen ouders en RvdK.

“Wij vinden het een leuke uitdaging om een kloppende analyse van de situatie te maken en op een heldere manier de relevante informatie te filteren”.

Informerende ouders en jongeren over melding

Ouders en jeugdigen worden altijd vooraf geïnformeerd over een melding. Hiermee is het proces helder en transparant en kunnen ouders en jeugdigen ook hun eigen zienswijze meegeven. Gesignaleerd wordt dat het bij complexe echtscheidingsituaties lastig is om ouders goed mee te nemen bij het opstellen van het VTO. Melders krijgen in die situaties weinig respons op het VTO van ouders.

4.2.3 Tijdigheid melding

Er is geen eenduidig antwoord op de vraag of een melding tijdig wordt ingediend. Het is ook lastig, omdat dit altijd achteraf en vanuit een ander perspectief beoordeeld wordt. Aan de ene kant wordt aangegeven dat een melding eerder gedaan had moeten worden of dat specialistische expertise rond drang eerder ingezet had moeten/kunnen worden, bijvoorbeeld op het moment dat een VTO overwogen wordt. Aan de andere kant wordt aangegeven dat wel eens te vroeg een melding gedaan wordt, voordat alle mogelijkheden in het vrijwillig kader benut zouden zijn. Dit lijkt te maken te hebben met een verschil van inzicht hoe ernstig de zorgen moeten zijn voordat ze aan de tafel besproken moeten worden en met de wens om soms vragen eerder te bespreken (bijvoorbeeld via een Verzoek tot bespreking, zoals in Midden Holland wordt gedaan).

Uit de cijfers blijkt dat bij meer dan 80% van de meldingen die aan tafel besproken worden, besloten wordt tot een raadsonderzoek, waarna vervolgens ook meer dan 80% van de raadsonderzoeken tot een maatregel leidt. Deze cijfers lijken aan te geven dat het merendeel van de situaties die aan de JBT besproken zijn, daadwerkelijk ernstig genoeg zijn geweest om een melding te doen (dus niet te vroeg).

“We hebben soms het gevoel eerder te laat te zijn dan te vroeg. We willen er alles aan gedaan hebben voor we een stap naar de JBT zetten. We willen echt van mening zijn dat de vrijwillige hulpverlening een eind heeft bereikt en gedwongen hulpverlening op zijn plek is.”

4.2.4 Versturen melding aan alle betrokkenen

Het VTO wordt door de JBT, voorafgaand aan de bespreking aan tafel, aan alle deelnemers aan de JBT verstuurd. Dit is niet bij alle jeugdbeschermingstafels in Nederland het geval. Bij sommige tafels ontvangen de GI's het VTO niet. Dat in Holland Rijnland wel alle partijen de informatie vooraf

ontvangen, wordt door de deskundigen als prettig ervaren. Iedereen heeft dan immers aan tafel hetzelfde startpunt en is goed voorbereid. Dit bevordert transparantie en een goed gesprek aan tafel. Men kan zich dan richten op het stellen van relevante vragen, zonder dat er onnodig veel tijd gaat zitten in vragen die al in het VTO beantwoord zijn.

4.3 Bespreking aan de tafel

4.3.1 Inplannen JBT

Nadat een melding gedaan is en goed bevonden is, wordt de JBT meestal binnen twee weken ingepland. Over het algemeen voldoet deze termijn voor alle deskundigen. Het zou uiteraard prettig zijn als een JBT sneller ingepland zou kunnen worden, maar dat is – beseffen de deskundigen - niet haalbaar. Een langere wachttijd kan immers problemen opleveren: zowel voor ouders en jeugdigen (die het graag zo snel mogelijk achter de rug willen hebben) als voor de hulpverlening. Een langere wachttijd leidt tot stagnatie in de hulpverlening en bij sommige aanbieders tot langere (te lange) doorlooptijden. Een langere tijd tussen melding en bespreking zou voor de GI's echter wel wenselijk zijn (bijvoorbeeld in totaal drie weken), omdat zij dan beter in staat zijn de juiste persoon bij de bespreking te laten aanschuiven.

Voorafgaand aan de bespreking aan tafel, wordt ook wel met minderjarige kinderen gesproken. Als aanbeveling is meegegeven om bij het inplannen en uitnodigen duidelijk aan te geven hoeveel tijd hiervoor wordt ingeruimd, zodat de deskundige weet hoe laat de plenaire bespreking start en daar de aanwezigheid op kan afstemmen.

4.3.2 Locatie bespreking

De besprekingen aan de JBT vinden plaats in het Veiligheidshuis aan het Stationsplein 107 in Leiden. Over het algemeen vinden ouders en deskundigen deze locatie geschikt. De bereikbaarheid is goed: het station is dichtbij en er is voldoende parkeergelegenheid (garage Morspoort). Er worden wel twee kanttekeningen bij het gebouw geplaatst:

- het gebouw is oud. Het is de vraag hoe representatief dit op ouders overkomt.
- het is niet professioneel om gesprekken aan de JBT tussen andere ambtenaren te laten plaatsvinden.

4.3.3 Gang van zaken bespreking

Voor melders kan het spannend zijn om naar de bespreking aan tafel te gaan. Dit geldt niet voor alle melders. Als een melder spanning voelt, is dit met name alleen bij een eerste bespreking. De gang van zaken aan de JBT wordt gewaardeerd. Het gesprek aan tafel verloopt, volgens deskundigen en ouders, open en respectvol en iedereen krijgt de ruimte om zijn/haar verhaal te doen en/of vragen te stellen. De vragen die gesteld moeten worden, worden gesteld. Er wordt een duidelijke uitleg aan ouders en jongeren gegeven en zij worden op hun gemak gesteld. Eén van de geïnterviewden gaf het volgende aan: "Ik heb na afloop van de gesprekken aan tafel steeds aan ouders gevraagd heeft hoe zij het overleg hebben ervaren. Tot nu toe waren alle ouders positief en was hun ervaring dat zij de ruimte kregen voor hun verhaal". Er werd één kanttekening geplaatst, en wel dat niet alle melders aan tafel (durven) benoemen welke zorgen er zijn.

“Er is duidelijk structuur aan het overleg. De voorzitters houden regie op het overleg. Wij nemen deel aan meerdere JBT’s en ik kan in vergelijking met andere overleggen zeggen, dat het overleg in Holland Rijnland wat meer gestructureerd verloopt”.

4.3.4 Deelnemers bespreking

In slechts een zeer beperkt aantal besprekingen is de jeugdbeschermer aanwezig geweest die vervolgens ook het gezin gaat begeleiden. Dit wordt als een groot gemis ervaren⁵. Het is namelijk prettig als de jeugdbeschermer die bij de tafel aanwezig is, de zaak kan oppakken, omdat ouders dan ervaren dat ze direct aan de slag kunnen. De spanning blijft groot bij ouders als er niet direct een vervolg komt na de JBT.

Vanuit één van de GI’s wordt erkend dat het bijna nooit lukt om de juiste jeugdbeschermer aan de JBT aan te laten sluiten. Door beperkte capaciteit, mede als gevolg van lage voorspelbaarheid van in- en uitstroom, maar ook door de agenda’s van de medewerkers, die niet altijd werken op dagen dat de tafels worden gehouden.

Als de juiste jeugdbeschermer niet aanwezig kan zijn, - zo geven deskundigen aan - is het prettig als dan in ieder geval bekend is wie de contactpersoon wordt en wanneer hij/zij aan de slag gaat. Dit ook in verband met de continuïteit van hulpverlening. Vraag is hoe dit georganiseerd kan worden.

4.3.5 Duur bespreking

De bespreking aan tafel duurt gemiddeld anderhalf uur. Er wordt rustig de tijd genomen om de situatie te bespreken en iedereen en alles aan bod te laten komen, zo is de ervaring van deskundigen en ouders. Dit betekent niet dat de besprekingen te lang duren. De tafel wordt strak voorgezeten, waardoor het overleg niet te lang duurt, ook niet voor ouders en jeugdigen. Als een overleg langer duurt, dan is dat nodig, zo is de ervaring van de deskundigen.

“Er wordt ruim de tijd genomen. Dat is heel prettig, zeker als mensen zenuwachtig zijn. Het kan wel efficiënter, maar dat kan negatieve consequenties hebben. Het is veel prettiger om echt zorgvuldig de tijd te nemen. Het is toch een beslissing over een duur traject.”

4.4 Vervolg

4.4.1 Notulen / afspraken

Het is belangrijk om duidelijke en voldoende concrete afspraken te maken, zodat het voor ouders en hulpverleners duidelijk is wat er gedaan moet worden en wie wat gaat doen. Het is daarom ook prettig dat de uitslag van de bespreking direct aan ouders gegeven wordt. De indruk bestaat dat ouders de uitslag en de vervolgstappen ook begrijpen, hoewel dat na afloop soms ook anders blijkt, zeker als het gaat om de inzet van de GI bij een uitgesteld raadsonderzoek.

⁵ Dit is ook aangegeven in de tussenevaluatie van 2015 van de JBT en in het jaarverslag 2017 van de JBT

De afspraken die worden gemaakt/aangepast (hulpverleningsdoelen, veiligheidsafspraken, te continueren hulp of te starten nieuwe hulp) worden vastgelegd in notulen. Deze notulen zijn over het algemeen duidelijk, correct en uitvoerig; voor sommigen te uitvoerig. Dit is overigens nodig voor het geval een klacht wordt ingediend. Aandacht wordt gevraagd voor de kwaliteit van de afspraken en de snelheid van de notulen (binnen een week zou ideaal zijn). Deze wisselt nog wel. Dit hangt samen met de vele wisselingen in secretarissen van de JBT (12 in de afgelopen 3,5 jaar).

4.4.2 Inzet en regie na besluit

Wachttijden bij GI en Raad

Wanneer aan de JBT tot preventieve jeugdbescherming besloten wordt, duurt het vaak lang voordat een jeugdbeschermer aansluit bij een gezin. Dit merken ouders en deskundigen op. Dit was niet altijd zo, maar er zijn langere wachtlijsten ontstaan. Dat een jeugdbeschermer pas later aansluit, doet af aan de geloofwaardigheid van de afspraken en de betrokken hulpverleners. Bovendien zijn ouders/jongeren direct na een tafel meestal nog (enigszins) gemotiveerd en daar moet op worden ingespeeld. Hoe langer het duurt, hoe meer de motivatie afneemt.

Het duurt de laatste periode ook lang voordat een onderzoek vanuit de Raad start en het uiteindelijk tot een zitting komt. Ook dit tast de geloofwaardigheid van professionals aan. Maar nog belangrijker, het leidt ook tot het langer duren van een zorgwekkende situatie, zeker als ouders niet willen meewerken aan preventieve jeugdbescherming.

De wachtlijsten hebben te maken met een gebrek aan gekwalificeerd personeel (er zijn veel personeelwisselingen geweest bij RvdK en GI). Het is met name lastig om in vakantieperioden te zorgen voor een goede bezetting om alle lopende casussen en nieuwe casussen te kunnen bedienen. Voor de GI's hebben de wachtlijsten ook te maken met de wijze en hoogte van financiering. De GI's hebben bepaalde zekerheid nodig om personeel te kunnen aantrekken (rekening houdend met pieken en dalen), waarbij financiering achteraf per traject een zekere onzekerheid met zich meebrengt.

Regie na besluit

De wachttijden bij de Raad en de GI leveren soms ook de vraag op waar de regie ligt na de JBT. Als er nog geen onderzoek gestart is en/of er is geen jeugdbeschermer aanwezig, blijft de regie vaak bij de melder liggen. Terwijl deze juist met reden een melding heeft gedaan en geen mogelijkheden voor hulpverlening meer ziet. Ook de rolverdeling na het besluit aan de JBT is niet altijd helder. Dit kan nog beter uitgesproken dan wel vastgelegd worden aan de JBT, waarbij elke professionals de verantwoordelijkheid heeft om mee te denken en helder te zijn over verwachtingen.

4.4.3 Evaluatie bij uitgesteld raadsonderzoek

Bij een uitgesteld raadsonderzoek volgt een evaluatie bij 3 en 6 maanden. Dit is over het algemeen een goede periode. Sommige deskundigen zouden het prettig vinden als hier meer flexibiliteit in aangebracht zou kunnen worden. Dit omdat het soms langer duurt voordat uitvoering aan de afspraken gegeven wordt (doordat bijvoorbeeld de jeugdbeschermer later aan een gezin verbonden wordt), omdat er soms meer tijd nodig is om te kijken wat nodig is in een gezin of omdat er soms ruimte moet zijn voor een goede overdracht. Zeker bij terugverwijzing naar het Jgt, omdat dan soms

in het gezin nog steeds drang nodig is en niet alle Jgt'ers gewend zijn aan het drangkader en het ook niet prettig vinden om met ongemotiveerde ouders aan de slag te gaan.

Ouder: "Bij ons zou een preventieve jeugdbeschermer in het gezin komen om ervoor te zorgen dat mijn ex-partner en ik beter zouden samenwerken, zodat onze dochter de juiste hulp kon krijgen. Het duurde bijna twee maanden voordat de jeugdbeschermer contact met ons opnam. Nu is al bijna de helft van de afgesproken zes maanden voorbij. Nu moeten we over drie maanden de afspraken evalueren, terwijl we nog niet eens zijn begonnen met de uitvoering van de afspraken (mediation)."

4.5 Overige

4.5.1 Bereikbaarheid JBT

De bereikbaarheid van de JBT wordt als goed ervaren. De voorzitters en secretaris zijn goed bereikbaar, vooral via de mail. Via de telefoon is er niet altijd direct contact, maar dan wordt over het algemeen binnen een dag teruggebeld. Informatie over aanwezigheid en bereikbaarheid (werkdagen, vakantie) van voorzitters en secretaris, kan wel beter.

4.5.2 Functioneren van en samenwerking met voorzitters

In de periode vanaf 2015 heeft de JBT drie voorzitters gehad. Twee voorzitters zijn al vanaf 2015 (één vanaf de start en één iets later) aan de JBT verbonden en zijn nog steeds voorzitter (de andere voorzitter is tijdelijk voor een periode van zes maanden ingezet, vanwege de afwezigheid van één van de voorzitters). Deze continuïteit bij de voorzitters wordt op prijs gesteld. Deze continuïteit ontbrak bij het secretariaat. Daar zijn de afgelopen jaar 12 verschillende secretarissen geweest, wat vaak om nieuwe afstemming vroeg.

Alle deskundigen vinden de samenwerking met de voorzitters prettig. De voorzitters stellen goede vragen aan de JBT, bewaken structuur en tijd aan de tafel. Wat ook gewaardeerd wordt, is de deskundigheid van de voorzitters. Deskundigen van alle organisaties (GI's, hulpverleners, RvdK) kunnen met hen over casuïstiek sparren en met hen overleggen als er vragen zijn. Dit wordt door de deskundigen op prijs gesteld.

Ook voorafgaand aan de tafel worden de voorzitters benaderd om mee te denken en voor advies. In het Regionaal samenwerkingsprotocol Jeugd is aangegeven dat melders advies kunnen opvragen bij een GI, Veilig thuis of bij de RvdK als zij een VTO overwegen. Dit is bekrachtigd bij afspraken in 2017. De afgelopen periode is dan ook een afname van het aantal consultgesprekken te merken. Indien nodig, denken de voorzitters wel nog steeds mee.

De deskundigen vinden het ook wenselijk om tussentijds af te kunnen stemmen met de voorzitters van de JBT om elkaar scherp te houden en waar mogelijk tot een verdiepingsslag te komen om zo de keten te verbeteren.

Taken voorzitter

De taak van de voorzitters is dus breder dan alleen het technisch voorzitterschap:

- Het adviseren bij het opstellen van een VTO. Primair is dit de verantwoordelijkheid van de organisatie van melders. De voorzitters krijgen hierover ook vragen. Dit is onvermijdelijk door de

werkwijze van de JBT. Dan is het niet mogelijk om procedurele en inhoudelijke vragen te scheiden.

- Het toetsen van het VTO op volledigheid en duidelijkheid. Het is belangrijk dat een goed document op tafel ligt, zodat iedereen over de juiste en volledige informatie beschikt. Dit is ook nodig om de veiligheid aan tafel te kunnen borgen.
- Het samen met de Raad agenderen van de VTO's.
- Onderhouden van contacten met ketenpartners.
- Het signaleren van en adviseren over trend en ontwikkelingen.

Om deze taken te kunnen uitvoeren, is inhoudelijke kennis vereist. Voor de voorzitters en secretaris is een functieprofiel opgesteld (HR21 Holland Rijnland). De resultaatbeschrijvingen die hierin beschreven staan, komen grotendeels overeen met de taakomschrijvingen die bij de evaluatie naar voren zijn gekomen.

4.5.3 Samenwerking in de keten

De samenwerking in de keten verloopt over het algemeen goed, maar kan zeker beter. Partijen zijn wel met elkaar in gesprek om de samenwerking te verbeteren, maar hiervoor is ook tijd nodig. Deze tijd is er vaak niet. Door meer contact, kan er ook makkelijker een beroep worden gedaan op elkaars expertise. Daarvoor is ook vertrouwen en begrip nodig en dat is er niet altijd.

Zo is men het niet altijd eens met de besluiten, die genomen worden. Bijvoorbeeld het besluit van de RvdK om geen onderzoek te doen, waardoor het tot een escalatie komt en alsnog een onderzoek uitgevoerd moet worden. De wens bestaat daarom om duidelijk afspraken vast te leggen over opschaling in dit soort situaties, waarbij wel rekening gehouden wordt met de onafhankelijke positie van de RvdK.

4.5.4 Informatievoorziening

Ouders worden altijd vooraf over de werkwijze en het doel van de JBT geïnformeerd, zodat zij weten wat ze kunnen verwachten. Toch blijkt het niet altijd duidelijk te zijn voor ouders. Het is daarom wenselijk dat er foldermateriaal het liefst met een tekening en/of beeldmateriaal komt, waarop voor ouders én jongeren duidelijk wordt uitgelegd wat de JBT inhoudt en hoe het werkt. Dit is ook al benoemd in het jaarverslag van de JBT 2017: "Melders vragen om een duidelijke folder voor ouders. Inschatting is dat dit veel tijd kan schelen in de aanloop naar de JBT toe".

Ouder: "Mijn hulpverlener had me vooraf goed geïnformeerd over de tafel. Maar toen de tafel dichterbij kwam, vond ik het wel spannend worden en had ik behoefte aan meer informatie. Ik heb toen algemene informatie op internet gevonden, maar had het fijn gevonden als ik een folder of een soort tool had gekregen, zodat ik thuis nog had kunnen lezen."

4.5.5 Klachten en klachtenregeling

Er is onduidelijkheid over de wijze waarop klachten over de werkwijze van de JBT moeten worden afgehandeld. Tot 2017 was de klachtenafhandeling belegd bij het DB van Holland Rijnland. Daarna is het de afspraak dat de betreffende gemeente waar ouders, die een klacht indienen, woonachtig zijn, de klacht afhandelen. Voor gemeenten is het lastig een dergelijke klacht af te handelen. Daarom wordt nog regelmatig een beroep gedaan op de TWO en de voorzitters. Voor de voorzitters van de JBT is het onduidelijk wie contactpersoon is van de gemeente, mocht er een klacht binnenkomen.

Dit leidt er ook toe dat de brieven die vanuit de JBT verstuurd worden, voor ouders niet altijd duidelijk zijn, met name wat de klachtafhandeling betreft.

4.6 Conclusies en aanbevelingen

4.6.1 Conclusies

De JBT functioneert over het algemeen goed:

1. Iedereen aan tafel is goed op de hoogte en heeft **hetzelfde startpunt**. Dit draagt bij aan een goed en open gesprek.
2. Het gesprek aan tafel verloopt open en respectvol. Iedereen krijgt **voldoende ruimte** om zijn verhaal te doen. Het gesprek duurt niet langer dan nodig is.
3. De **voorzitters** werken gestructureerd en hebben voldoende kennis om het gesprek aan tafel goed te leiden. Zij zijn ook goed benaderbaar.
4. De **locatie** waar de JBT gehouden wordt, voldoet.

Er zijn wel de volgende aandachtspunten/knelpunten:

5. De **kwaliteit** van de VTO's wisselt. Het is belangrijk dat VTO's goed onderbouwd en volledig zijn, aangezien het VTO het startpunt is van het onderzoek door de RvdK. Ook worden meerdere formats gebruikt.
6. Niet alle melders durven aan de tafel hun **zorgen te benoemen**, vanwege de verschillende rollen die ze vervullen en hun voortdurende betrokkenheid als hulpverlener (ook na het indienen van het VTO).
7. Vanuit de GI's sluit niet de juiste **jeugdbeschermer** bij het gesprek aan. Dit leidt ertoe dat niet direct doorgepakt kan worden, en dit heeft consequenties voor de motivatie van ouders.
8. De **informatievoorziening** over de JBT is onvoldoende. Een website of folder ontbreekt. Nu wordt door veel gezinnen de Haagse JBT geraadpleegd, zowel digitaal als telefonisch.
9. De **bereikbaarheid** van de voorzitters is op zich goed, maar het is niet voldoende bekend wanneer ze bereikbaar zijn (werkdagen, vakantie).
10. **Wachttijden** bij de partners in de keten zorgen voor gebrekkige doorstroom en voor afnemende motivatie bij ouders om mee te werken aan hulpverlening.
11. **Klachtenafhandeling** ligt nu noodgedwongen bij gemeenten omdat afspraken ontbreken. Vraag is of dit wenselijk is. Het levert nu ook onduidelijkheid op bij cliënten omdat in de brieven niet duidelijk omschreven is hoe de klachtafhandeling verloopt (door wie, binnen welke tijd,...).

4.6.2 Aanbevelingen

Aanbevolen wordt om:

1. met **één format** voor het VTO te werken, dit in het kader van eenduidigheid. Hiervoor kan het format van het Jgt worden gebruikt.
2. een **informatiefolder** voor ouders/jeugdigen op te stellen en de informatie-uitingen op de een duidelijk vindbare plek op internet te plaatsen.
3. in de samenwerkingsafspraken Jeugdbeschermingstafel ook afspraken op te nemen over **klachtafhandeling** en vervolgens de brieven aan cliënten te verduidelijken.
4. te onderzoeken of het wenselijk is om te werken met een **Verzoek tot bespreking** (VTB) zoals ook in Midden-Holland gebruikelijk is. Dit in samenhang met het opstellen van een visie op drang.
5. samen met de GI's te verkennen op welke wijze de beschikbaarheid van jeugdbeschermers vergroot kan worden. Een snelle beschikbaarheid van jeugdbeschermers is van essentieel belang voor het behalen van de doelen van de JBT.
6. De bereikbaarheid van de voorzitters duidelijk communiceren aan de melders. Dit kan via een mailing / folder.

Bijlage 1 Afkortingen

- CIT Crisisinterventieteam
- GI Gecertificeerde instelling
- JBT Jeugdbeschermingstafel
- Jgt Jeugd- en gezinsteam
- OTS Ondertoezichtstelling
- RvdK Raad voor de Kinderbescherming
- VTH Verzoek tot hulpverlening
- VTO Verzoek tot onderzoek

Bijlage 2 Geraadpleegde deskundigen

Victor vd Berg (Raad voor de Kinderbescherming, tijdelijk voorzitter Jeugdbeschermingstafel)

Maria Brandsma (TWO Holland Rijnland)

Nancy Cooman (voorzitter Jeugdbeschermingstafel)

Christine Eskes (Leger des Heils)

Mieke Haasnoot (Jgt Katwijk)

Gemma Huizen (GO! voor jeugd Kaag en Braassem)

Mirjam Jansen (Jgt Leiden West, Stevenshof & de Mors)

Melissa Koot (Raad voor de Kinderbescherming)

Joris van der Park (William Schrikker Groep)

Dionne Pruijssers (Crisisinterventieteam)

Sabine Smit (Raad voor de Kinderbescherming)

Elma Tuenter (Jgt Leiderdorp/Zoeterwoude)

Ellen Vaneker (Jeugdbescherming West)

Eus Zegers (Veilig thuis)

Ellen Zwart (voorzitter Jeugdbeschermingstafel)

Bijlage 3 Geraadpleegde bronnen

- “Ieder kind beschermd” Visie, uitgangspunten en voorwaarden voor hulpverlening bij situaties van onveiligheid voor kinderen in Hollands Midden, augustus 2016
- Jaarverslag Jeugdbeschermingstafel Holland Rijnland 2015
- Jaarverslag Jeugdbeschermingstafel Holland Rijnland 2016
- Jaarverslag Jeugdbeschermingstafel Holland Rijnland 2017
- Tussenevaluatie jeugdbeschermingstafel Holland Rijnland, JSO, september 2015
- Evaluatie JBT en ketenpartners 2016
- “Is er nog een plekje vrij”, onderzoek van de gemeentelijke kinderombudsman naar de toepassing van drang in de Rotterdamse jeugdhulpverlening en naar het besluitvormingsproces aan het Jeugdbeschermingsplein Rotterdam Rijnmond, februari 2018
- Regionaal samenwerkingsprotocol Jeugd, januari 2017
- Samenwerkingsafspraken Jeugdbeschermingstafel Holland Rijnland
- Eerste evaluatie Jeugdwet, ZonMw, januari 2018

